

PWYLLGOR SAFONAU, 03/11/25

Yn bresennol:-

Aelodau Etholedig:- Y Cynghorwyr Beth Lawton, Anne Lloyd Jones a Dewi Owen.

Aelodau Annibynnol: Mr Hywel Eifion Jones (Cadeirydd), Mr Mark Jones, Ms Non Gibson, Mr Aled Jones

Aelod Pwyllgor Cymunedol: Mr Richard Parry Hughes

Hefyd yn Bresennol: Iwan Evans (Swyddog Monitro), Sion Huws (Rheolwr Priodoldeb ac Etholiadau), Courtney Jones a Rhodri Jones (Swyddogion Gwasanaethau Democratiaeth).

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriad Ms Sonya Khade (Aelod Annibynnol)

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Dim i'w nodi.

3. MATERION BRYG

Nid oedd unrhyw fater bryg i'w nodi.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 9 Mehefin 2025 fel rhai cywir.

5. COFRESTR RHODDION A LLETYGARWCH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Reolwr Priodoldeb ac Etholiadau. Cadarnhawyd bod hwn yn adroddiad rheolaidd i'r Pwyllgor, yn unol â'i raglen waith. Nodwyd ei fod yn gysylltiedig â Chod Ymddygiad Cynghorwyr, sy'n ei wneud yn ofynnol i aelodau ddarparu hysbysiad ysgrifenedig i'r Swyddog Monitro o unrhyw gynnig o letygarwch, buddiant materol neu fantais sy'n werth mwy na £25, fel y swm hicyn sydd wedi ei bennu gan Gyngor Gwynedd. Cadarnhawyd bod yr egwyddorion wedi ei amlinellu yn y protocol, sydd yn rhoi arweiniad i aelodau ynglŷn â beth sydd yn addas i'w dderbyn. Nodwyd bod rhoddion sydd wedi ei wrthod gan aelodau hefyd yn cael eu cofrestru, er mwyn dadansoddi patrymau ayyb.

Cadarnhawyd mai nifer isel o gofrestriadau rhoddion sydd wedi bod eleni, sydd yn debyg i'r flwyddyn flaenorol 2024/25. Sylwyd mai dim ond 3 cofrestr newydd sydd wedi dod i law ers y cyfarfod diwethaf, a rheiny yn ymwneud a'r un digwyddiad.

Diolchwyd am yr adroddiad a mynegwyd canmolïaeth ynghylch cydymffurfïaeth aelodau'r Cyngor a'r polisi. Awgrymwyd y dylid ystyried gyhoeddi cofrestr rhoddion a lletygarwch ar wefan y Cyngor, er mwyn adlewyrchu hyder y cyhoedd a sicrhau tryloywder. Nodwyd bod materïon diogelwch data hefyd yn bwysig a bydd angen i hyn gael ystyriaeth wrth ystyried opsiynau cyhoeddi gwybodaeth ar-lein. Penderfynwyd byddai'r Swyddog Monitro yn paratoi adroddiad ynghylch opsiynau ar gyfer nodi'r wybodaeth ar-lein erbyn cyfarfod nesaf y Pwyllgor.

PENDERFYNIAD

Derbyn a nodi cynnwys yr adroddiad.

Derbyn cynnig y Swyddog Monitro i baratoi adroddiad ynghylch opsiynau ar gyfer nodi gwybodaeth ar wefan y Cyngor, i'w gyflwyno i'r Aelodau yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor hwn, sydd wedi ei raglennu ar gyfer 23 Chwefror 2026.

6. ADRODDIAD BLYNYDDOL YR OMBWDSMON

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Swyddog Monitro.

Mynegwyd pryder bod cryn dipyn o achosïon yn mynd ymlaen i'r ombwdsman sydd yn golygu felly bod yr Ombwdsmon ar ei hol hi efo'u gwaith. Mynegwyd nad ydynt yn cyrraedd eu targedau, ond hyn yn amlwg gan fod eu llwyth gwaith mor uchel. Tynnwyd sylw at y llwyth gwaith sydd gan yr Ombwdsmon a mynegwyd sylw y dylid ystyried

Sylwyd bod 315 cwyn yn ymwneud a chod ymddygiad a bod cyn lleied â 49 wedi eu harchwilio. Awgrymwyd y byddai'n ddefnyddiol ceisïo datrys mwy o faterïon yn fewnol cyn iddynt orfod mynd ymlaen i'r ombwdsmon er mwyn gallu rheoli'r llwyth gwaith yn well a delïo a mwy o achosïon yn effeithlon.

Mewn ymateb i ymholïad gan Aelod ynghylch yr angen am ganfyddiad o euogrwydd fel sail dystïolaethol er mwyn atal cynghorwyr o'u gwaith, cadarnhaodd y Swyddog Monitro bod materïon troseddol yn ddibynnol ar ganfyddiad o euogrwydd er mwyn gweithredu yn briodol.

PENDERFYNIAD

Nodi a derbyn cynnwys yr adroddiad.

7. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Rheolwr Priodoldeb ac Etholiadau. Rhoddwyd gwybodaeth i'r pwyllgor am benderfynïadau'r Ombwdsman ar gwynïon ffurfiol yn erbyn aelodau. Adroddwyd mai crynodeb yw hwn o gwynïon sydd wedi cau er mwyn rhoi darlun i'r Pwyllgor o'r math o bethau sy'n cael eu cyfeirïo at yr Ombwdsmon a'r penderfynïadau a wneir wrth asesu'r cwynïon. Nodwyd na dderbyniwyd unrhyw hysbysiadau o benderfynïadau oddi wrth yr Ombwdsmon ers yr adroddiad blaenorol. Mewn ymateb i ymholïad, cadarnhawyd bod cwyn yn erbyn cyn - aelod o'r Cyngor wedi ei chyfeirïo at Banel Dyfarnu Cymru yn uniongyrchol gan yr

Ombwdsmon. Nodwyd y gobeithiwyd bydd mwy o fanylion ynghylch y mater hwn ar gael erbyn cyfarfod nesaf y Pwyllgor, felly bydd modd manylu arno bryd hynny.

Gofynnwyd beth yw sefyllfa Aelodau ynghylch datgan buddiant ar gyfer penderfyniadau pan yn aelod o fyrddau ymddiriedolaeth. Esboniwyd bod y mater hwn yn rhan o'r dyletswyddau statudol a cyfreithiol tuag at y cwmni neu elusen hwnnw i hyrwyddo llwyddiant y cwmni perthnasol ond bod angen hefyd ystyried y mater o wrthdrawiadau buddiannau a bod angen bod yn ofalus i beidio mynd yn erbyn y naill a'r ddyletswydd. Nodwyd bod angen delio a'r mater unigryw yn unol â'r gofynion a'r ymddiriedolaeth neu'r cwmni a dilyn y canllawiau priodol. Manylwyd bod y cod ymddygiad yn nodi yn gyffredinol y dylid dilyn y cod ymddygiad y mudiad mae'r aelod yn rhan ohono. Eglurwyd ei fod yn bosib cydweithio a'r Tîm Democratiaeth i greu dynodiad penodol esboniadol yn manylu ar y mater hwn yn y pecyn anwytho aelodau erbyn cyfnod Etholiadau nesaf yn 2027 er mwyn sicrhau dealltwriaeth ynglŷn â natur y cod a'r canllawiau perthnasol.

PENDERFYNIAD

Nodi'r wybodaeth.

8. TREFN DATRYS MEWNOL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Swyddog Monitro. Eglurwyd bod y Trefn Datrys Mewnol wedi bod mewn bodolaeth yng Ngwynedd ers 2013, ac yn creu proses anffurfiol ar gyfer ymdrin a chwynion lefel isel heb yr angen am gŵyn ffurfiol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Nodwyd bod yr Ombwdsmon wedi adolygu'r holl elfennau a phrotocolau datrys lleol yng Nghymru, ac wedi adnabod gwaith Gwynedd fel ymarfer da yn y maes. Atgoffwyd bod y Pwyllgor hwn wedi addasu trefn datrys leol Gwynedd tua 2 flynedd yn ôl i roi mwy o rôl i arweinyddion grwpiau ar y pryd yn y broses o ddatrys mewnol. Nodwyd bod hwn yn hyrwyddo datrysiad mewnol ac yn atgyfnerthu'r broses.

Cyfeiriwyd at yr heriau sydd yn wynebu cynghorau tref a chymuned a'r pwysau ar swyddogion monitro i ddatrys honiadau a thoriadau cod ymddygiadau. Nodwyd bod strwythur yn llafurus, ond ei fod yn tynnu pwysau sylweddol oddi ar yr Ombwdsmon. Amlygwyd bod hyn yn rhyddhau adnoddau'r Ombwdsman i ddelio a materion yn unol â'r cyfansoddiad.

PENDERFYNIAD

Nodi'r adroddiad.

9. COFNODION FFORWM CENEDLAETHOL PWYLLGORAU SAFONAU

Cyfeiriwyd at y cofnodion gan y Cadeirydd. Amlygwyd mai eitem er gwybodaeth yw hon ac felly ni bu drafodaeth.

PENDERFYNIAD

Derbyn y wybodaeth.

Dechreuodd y cyfarfod am 10:30yb a daeth i ben am 11:20yb